

Світлана Коваленко
ORCID: 0000-0002-1749-3863

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ В ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

CALENDAR OF SIGNIFICANT AND MEMORABLE DATES IN THE HISTORY OF AGRICULTURAL RESEARCH WORK OF UKRAINE AS A MEANS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL AGRICULTURAL BIBLIOGRAPHY

Вітчизняна культура та наука не можуть розвиватися як без книги, так і без національної бібліографії, яка забезпечує облік документів, створених або виданих певною нацією на її етнічній території, а також поза її межами, але пов'язаних з нею змістом, мовою, походженням авторів. Її називають «візитною карткою національної культури» [1]. Національна бібліографія надає відомості про інтелектуальні та культурні досягнення країни, суспільства, нації. У сучасних умовах її розвиток набуває великого значення, оскільки вона є одним із засобів культурної ідентифікації нації, що забезпечує визнання країни на міжнародному рівні.

Створення національної сільськогосподарської бібліографії є затребуваним у межах розвитку сільськогосподарської галузі. Бібліографія сільськогосподарська – це галузь бібліографічної діяльності, завдання якої полягають у відборі, опису, реєстрації і науковій систематизації інформації про праці сільськогосподарської тематики. Вона сприяє ефективному використанню світових видань, які містять інформацію, необхідну для ефективного вирішення проблем сільського господарства, сприяє зменшенню собівартості наукових розробок [2].

Активну участь у виконанні основних завдань по створенню національної сільськогосподарської бібліографії бере сектор наукової бібліографії та біографістики Інституту аграрної науки, освіти та техніки ННСГБ НААН. Він виконує значну наукову роботу з виявлення, обліку, опису, систематизації і якісного аналізу творів друку; складання різних бібліографічних посібників, які полегшують і сприяють кращому використанню друкованої продукції з науковою, практичною і виховною метою. За хронологічною ознакою документів, які обліковуються, розрізняють ретроспективну національну бібліографію (РНБ) і поточну національну бібліографію (ПНБ) [1, с. 258]. Діяльність цього підрозділу бібліотеки відбувається відповідно до наукових прикладних або фундаментальних тематик НААН. Наразі він працює в межах першого етапу дослідження фундаментальної наукової теми на чергову

п'ятирічку і виконує низку визначених завдань.

Таким чином, з 2013 р. щорічно поповнюється ретроспективний репертуар ННСГБ НААН через укладання і видання під науковою редакцією директора академіка В. А. Вергунова ретроспективного наукового видання «Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи» [3–10]. Відповідальність за процес його підготовки полягає на сектор наукової бібліографії та біографістики. Це видання відноситься до науково-допоміжних ретроспективних бібліографічних покажчиків і створюється з метою забезпечення науковців, фахівців урядових і бізнесових структур та аграрної сфери необхідною інформацією і є важливим чинником відновлення та збереження національної пам'яті. Адже свята дозволяють вшановувати державних, культурних чи наукових діячів, зробити значимими для суспільства ключові події аграрної історії та культури, привернути увагу суспільства до того чи іншого питання, а спільне відзначення свят є потужним фактором консолідації нації. «Календар...» включає інформацію про річниці найвизначніших подій з вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи через біографії та історичні факти. На нашу думку, ці події, по-перше, наповнюють аграрну історію, а по-друге, їх згадування, відзначення, вшанування та популяризація сприяють подальшому історичному ствердженню в царині аграрної історії, утвердженню української державності та громадянського суспільства в Україні.

«Календар...» є одним із важливих інструментів наповнення національної сільськогосподарської бібліографії та впровадження політики історичної пам'яті, яка у свою чергу є підґрунтям національної ідентичності. При його підготовці до уваги беруться передусім «круглі дати» і лише в особливих випадках ті, які мають відношення до подій виключної суспільної важливості. У процесі укладання спільно з ННСГБ НААН та під її науково-методичним керівництвом беруть участь співробітники аграрних науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів та інші структури, в яких працюють або працювали вчені-аграрії (ювіляри).

Підготовка «Календаря...» на кожен наступний рік розпочинається оповіщенням через офіційний лист НААН та розміщенням інформації на сайті ННСГБ НААН про початок роботи і термін збору матеріалів. У результаті на кінець поточного року маємо випуск «Календаря...» на наступний рік, який на підставі отриманої від колег мережі НААН та ВНЗ аграрного спрямування і особисто знайденої інформації популяризує здобутки аграрної науки й освіти України в контексті діяльності її визначних представників, організацій та установ. Спостерігаємо його популярність у здобувачів та галузевих дослідників, оскільки він є високоінформативним, подає структуровану інформацію про життєвий і творчий шлях вчених-ювілярів, окреслюючи наукові досягнення та визначаючи дослідницькі пріоритети. Стають видимі наукові школи, зв'язки, традиції дослідницьких середовищ. Величезний нагромаджений матеріал у подальшому слугує незамінним джерелом,

.....
підґрунтям для подальших досліджень, продовження ідей, поглядів, відкриттів, допомагає зробити певні узагальнення та висновки щодо внеску у вітчизняну й світову науку.

На сьогодні маємо вісім щорічних випусків «Календаря...». Його наукова новизна полягає в тому, що це єдине в Україні такого типу видання, що вперше репрезентує комплексні наукові дослідження з історії становлення та розвитку наймолодшої складової сучасного природознавства й культури нації – сільськогосподарської дослідної справи з широким персоніфікованим наповненням. Інформація подається українською мовою у вигляді біографічних довідок та результатів науково-дослідних робіт, теоретичних і експериментальних досліджень учених-аграріїв із питань сучасної аграрної науки, а також забезпечення наукових та інформаційних потреб суспільства в знаннях, одержаних у процесі науково-дослідницької діяльності.

«Календар...» однотипно оформлений, об'єднаний спільним задумом, з цільовим або читацьким призначенням. Він виходить під загальною назвою з визначеною періодичністю на підставі рішення Вченої ради ННСГБ НААН та відповідно до «Положення про Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи». Має усталену структуру. Матеріали подаються відповідно до науково-методичних вимог, розроблених співробітниками ННСГБ НААН, які можуть коригуватися за побажаннями вченого чи керівництва НДУ, долучених до підготовки інформаційних даних. Вченими, або відповідальними за підготовку інформації співробітниками НДУ до ННСГБ НААН надаються відомості про основні дати життя і діяльності та фотокартки до розділу «Визначні діячі сучасності». Робота з наданими матеріалами включає редакційні правки, систематизування в хронологічному порядку та підготовку до друку. Відомості до розділів «Історичні постаті», «Знаменні події та пам'ятні дати» надаються відповідальними за підготовку інформації співробітниками НДУ та готуються укладачами Календаря особисто (з відміткою посилання на джерела інформації). Якщо стаття стосується ювілею НДУ, то надається фотокартка установи, визначних діячів, які мали відношення до її заснування, коротка історія науково-дослідної установи, результати діяльності, сучасні напрями роботи та досягнення; до знаменних подій – коли і ким прийнято закон чи постанову, основні положення, вплив на розвиток аграрної науки і дослідної справи і АПВ країни загалом.

Випуски «Календаря...» виходять одночасно в друкованому (обмеженим накладом) та електронному форматі. Електронна версія оприлюднюється на web-сайті ННСГБ (<http://www.dnsgb.com.ua>) у розділі «Новини», а також PDF-файл прикріплюється в електронному каталозі ННСГБ НААН «Агротека». Видання доступне безкоштовно і безперешкодно відразу після випуску друкованого варіанту. Політика відкритого доступу – підтримка принципів вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

Отже, знакові події в культурі і науці різних країн відображаються в

календарях як надійних хранителів пам'яті, то «Календар...», який репрезентує ННСГБ НААН, є затребуваним в аграрній сфері науковим виданням, що вміщує визначні події та пам'ятні дати в історії сільськогосподарської дослідної справи України, перелік знаменних подій в галузевій науці, біографічні відомості визначних науковців-ювілярів відповідно до загальноприйнятого західноєвропейського (Григоріанського) календаря. Це видання є ексклюзивним і своєрідним інструментом розвитку національної сільськогосподарської бібліографії поряд із іншими видами наукової галузевої продукції та одним із джерел історії аграрної науки.

Джерела та література

1. Голобуцький П. В., Жлудько Е. М. Бібліографія національна. *Енциклопедія історії України*. Київ : Наук. думка, 2003. Т. 1 : А–В. С. 258–259.
2. Дерлеменко В. В. Бібліографія сільськогосподарська. *Енциклопедія сучасної України* : [електрон. версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопедич. досліджень НАН України, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=41922. (Дата звернення : 28.04.2021).
3. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2014 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Т. В. Легкун, Н. Б. Щебетюк. Київ : ФОП Корзун Д. Ю., 2013. 142 с.
4. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2015 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Н. Б. Щебетюк, Х. М. Дмитрієва, О. М. Мерко, О. В. Шадріна ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ : ФОП Корзун Д. Ю., 2014. 196 с.
5. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2016 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, С. Д. Коваленко, Н. П. Коваленко ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ : ФОП Корзун Д. Ю., 2015. 250 с.
6. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2017 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, І. С. Бородай, Н. П. Коваленко, С. Д. Коваленко, Н. Б. Щебетюк; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ, 2016. 260 с.
7. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2018 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, В. Т. Лазарева, Н. Б. Щебетюк ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ : ЦП «Компринт», 2017. 266 с.
8. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2019 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Х. М. Дмитрієва, С. Д. Коваленко ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ : ЦП «Компринт», 2018. 352 с.
9. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської

*Тези доповідей II Міжнародної наукової конференції «Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти»,
13 – 14 травня 2021 р*

.....

дослідної справи України на 2020 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Х. М. Дмитрієва, С. Д. Коваленко, Н. Б. Щебетюк ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ : ФОП Ямчевський О. В., 2019. 292 с.

10. Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2021 рік / НААН, ННСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Х. М. Дмитрієва, С. Д. Коваленко, О. В. Корзун, Д. Ю. Корзун ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ ; Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. 284 с.